

رعایت مسایل شرعی در معاینه و درمان بیماران

از نظر اسلام و فقهای شیعه

اسما طاهریان^{۱*}، مریم طاهریان^۲، راضیه فراز^۳

مقدمه: خداوند خالق همه موجودات جهان است و بنابراین همه موجودات ملک خدا و او مالک حقیقی همه آنها و اختیار دار تکوینی و تشریعی همه آنهاست بر این اساس تصرف هر کس در شئون خودش باید محدود به چارچوب مقررات الهی باشد و تصرف دیگران در امور و شئون او نیز باید در همان محدوده صورت گیرد. از آنجایی که اسلام دینی کامل و همه سونگر می باشد، در اسلام هر کس یا هر چیز دارای حق یا حقوقی است: خداوند، پدر، مادر، فرزند، همسایه و...، بیماران نیز از این قاعده مستثنی نیستند. یکی از عوامل مهم رضایتمندی بیماران، توجه به خواسته ها و رعایت مسایل شرعی، حقوقی، اخلاقی و... مراقبت توأم با احترام است که به جلب رضایت آن ها منجر خواهد شد و در نهایت، مؤسسه درمانی به مهم ترین هدف خود که رضایت مندی بیمار از خدمات ارائه و کادر درمانی (پرستار و پزشک و...) شده است، دست خواهد یافت. در اسلام بر چندین مورد تاکید فروان شده است که انسان ها در رابطه با هم رعایت کنند:

- ۱- اهمیت جسم و جان انسان
- ۲- آبروی انسان و احترام آن
- ۳- تأکید بر احترام آبروی دیگران
- ۴- نگاه به عورت آدمی نقض آبرو
- ۵- ضرورت، مجوز نگاه به نامحرم
- ۶- حفظ حریم بیماران
- ۷- احکام مربوط به معاینه و تشخیص
- ۸- ...

در اصل مقاله به تفصیل به موارد ذکر شده در بالا پرداخته ایم.

مواد و روش ها: جهت تهیه و تدوین این مقاله مروری از کتب و مقالاتی که با استفاده از پایگاه SID، Magiran و موتور جستجوگر google، و به صورت تمام متن Full Text قابل دسترسی بود و نیز مطالبی که در سایت ها در رابطه با موضوع مورد بحث در دسترس بود جمع آوری گردید.

^{۱*} دانشجوی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی ارتش

^۲ دانشجوی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی ارتش

^۳ دانشجوی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی ارتش

یافته ها: با توجه به مطالب ذکر شده در مقدمه ما در این به بیان قسمت به چندین تحقیق در رابطه با موضوع می پردازیم؛ مطالعه ی Kuzu و همکاران (۲۰۰۶) در ترکیه نشان داد که حق خلوت و حریم شخصی بیماران ۶۸/۱ درصد موارد حفظ می شود. نتایج مطالعه Nayeri و همکاران (۲۰۱۰) نشان داد ۵۰ درصد بیماران، ضعیف یا متوسط داد که احترام به قلمرو ۵۰/۶ درصد بیماران ضعیف یا متوسط بوده است. نتایج مطالعه Parrott و همکاران (۱۹۸۹) نشان داد دلایل بسیاری منجر به شکستن حریم و خلوت بیماران در جریان معاینه می شود؛ از جمله برهنگی قبل از شروع معاینه توسط پزشک، برهنگی در حضور اعضاء تیم پزشکی و برهنه بودن قسمتهایی از بدن بیمار که ارتباط و ضرورتی به معاینه پزشکی ندارد.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج تحقیقات انجام شده نیاز به مراقبتمذهبی از نظر بیماران بسیار مهم و ضروری بوده است. آن چه مسلم است کارکنان بهداشتی درمانی بدون آگاهی از مفاهیم شرعی و اخلاقی و حقوقی و مضامین مرتبط با آن از جمله رعایت مسایل شرعی در معاینه و درمان و حقوق بیمار و ... قادر به روبرو شدن با چالش های پیش رو نخواهند بود؛ نتیجه توصیه می شود مسؤولین و برنامه ریزان بخش مراقبت های بیمارستانی شیوه ی مراقبت مذهبی، آموزش مسایل معاینه و درمان را در دروس دانشجویان گروه پزشکی، پرستاری بگنجانند و اقدام به برگزاری کلاس های آموزشی برای کادر درمانی مشغول به کار در بیمارستان بکنند.

کلمات کلیدی: بیمار، مسایل شرعی، معاینه و درمان